

معضلات و آسیب های اجتماعی نسل جوان در جوامع امروزی

تالیف:

شهلا رضایی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۵

سرشناسه	: رضایی، شهلا، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: معضلات و آسیب‌های اجتماعی نسل جوان در جوامع امروزی / تألیف شهلا رضایی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۶۳-۳
وضعیت فهرست نویسی	: قیبا
موضوع	: نوجوانان و جوانان -- وضع اجتماعی
موضوع	: Youth -- Social conditions
موضوع	: جوانان -- ایران -- وضع اجتماعی
موضوع	: Young adults -- Iran -- Social conditions
موضوع	: جوانان -- راه و رسم زندگی
موضوع	: Young adults -- Conduct of life
موضوع	: هنجارهای اجتماعی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Social norms -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: انحراف اجتماعی -- پیشگیری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Deviant behavior -- Prevention -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ر۶م۶/۹۶HQ
رده بندی دیویی	: ۲۳/۳۰۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۰۸۷۹۹

انتشارات قانون یار

معضلات و آسیب‌های اجتماعی نسل جوان در جوامع امروزی

تألیف: شهلا رضایی

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت نسخه الکترونیکی: ۸۰۰۰ تومان

قیمت نسخه چاپی: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۶۳-۳

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

فصل اول	۷
بررسی مشکلات جوانان در جوامع امروزی	۷
فصل دوم	۱۵
بررسی و شناخت هنجارهای اجتماعی	۱۵
فصل سوم	۳۳
انحرافات و آسیب های اجتماعی در جامعه کنونی	۳۳
فصل چهارم	۵۹
تحلیل بزهکاری جوانان و نوجوانان	۵۹
فصل پنجم	۷۳
علل فرار از منزل	۷۳
فصل ششم	۸۵
شناخت اعتیاد بعنوان یکی از معضلات نسل جوان در جوامع کنونی	۸۵
فصل هفتم	۹۵
تهاجم فرهنگی	۹۵
منابع و ماخذ	۱۱۱

فصل اول

بررسی مشکلات جوانان در جوامع امروزی

پیشگفتار

هدف ما از انتخاب این مهم این است که موضوع بهنجار بارزترین موضوع در جامعه‌ی ما هست و خواستیم مشکلات جوانان را مورد مطالعه و بررسی قرار دهیم و در حد توانان خود را حل‌های خوبی پیش پای جوانان و نوجوانان بنهیم. اسلام آخرین دین الهی و کاملترین برنامه زندگی برای کلیه اقشار بشریت می‌باشد. خداوند متعال برای دعوت به این دین، حضرت محمد صلی الله علیه وسلم را برگزید و او را بر سایر پیامبران فضیلت و برتری بخشید. وقتی آنحضرت صلی الله علیه وسلم به رسالت و پیامبری مبعوث گردید نخستین گامی که برداشت این بود که برای ابلاغ پیامهای الهی افرادی را در نظر گرفت تا بوسیله آنها دعوت اسلام را به بندگان الهی برساند اغلب این افراد نوجوان یا جوان بودند. تاکید رسول اکرم صلی الله علیه وسلم به صیانت دوران جوانی و قدردانی از آن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: پنج چیز را قبل از پنج غنیمت بدانید. زندگی را قبل از مرگ، جوانی را قبل از پیری، توانگری را قبل از ناداری، سلامتی را قبل از بیماری، فراغت و فرصت را قبل از گرفتاری، آن حضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند: هفت نفر در روز قیامت در سایه عرش الهی در حالی که هیچ سایه دیگری نخواهد بود جای می‌گیرند. نخستین آنها پادشاه و زمامدار عادل است که قانون الله را بر زمین به اجرا می‌گذارد. نفر دوم جوانی است که دوران با شکوه جوانی را در عبادت و بندگی پروردگارش سپری نموده است. در اثری دیگر آمده است: اگر پیرمردان عبادت‌گذار و جوانان فروتن و پرهیزگار و حیوانات علف‌خوار موجود نمی‌بودند، خداوند متعال حتماً بر اثر گناهان عموم مردم، آنها را به عذابهای سختی گرفتار می‌کرد. تاریخ نشان می‌دهد که هر زمان قشر جوان با هر تعدادی که بوده‌اند متحد و متفق شده و تصمیم نیکویی گرفته‌اند حتماً باعث تحولی شگرف در جامعه شده و از خود یادگاری به جا گذاشته‌اند. به راستی که ندانستن مشکلات، خود بزرگترین مشکل است مانند آنکه عدم تشخیص درست مرض، کار طبیب و مریض را مشکل می‌سازد و راه درست درمان را مسدود می‌نماید؛ اینک ما به پاره‌ای از مشکلات که معمولاً باعث نگرانی جوانان است اشاره می‌کنیم.

عدم آگاهی کافی نسبت به حقایق اسلامی و مفاهیم دینی.

وجود اضطراب فکری: به دلیل مطالعات پراکنده و غیر منظم و مضر و تماس و ارتباط با افراد مغرض، فرصت طلب و منحرف و تبلیغات سوء.

نبودن الگو و نمونه‌های زنده: توضیح اینکه اغلب نویسندگان، سخنرانی و داعیان وقتی صحبت از جوانان به میان می‌آورند مثالها و نمونه‌هایی از گذشته ارائه می‌کنند که در این زمان کمتر به چشم می‌خورد. در این صورت است که جوان امروزی چنین می‌پندارد که چون آن زمان سپری شد، از اینرو نمی‌تواند آنان را الگوی قابل تقلید خود محسوب کند جوان امروزی می‌خواهد و حق بجانب است که از میان جوانان معاصر که در شرایط کنونی بسر می‌برند برای خود الگویی بیابد.

تضاد و تناقض ارزشهای قومی و خانوادگی: بعضی از ارزشهایی که از طریق تحصیل و مطالعه به آن متوجه شده‌اند. توضیح اینکه جوانان تحصیل کرده به جهت اینکه در میان خانواده و فامیل و قوم ارزشهایی را می‌بینند که با حاصل مطالعات آنها نه تنها سنخیت و مناسبت ندارد بلکه احياناً منافی و متناقض با آن می‌باشد. اینجاست که یک کشمکش درونی درگیر شده و ناامید می‌گردند، نه جرأت دارند از ارزشهای گذشته دست بکشند و نه اینکه می‌توانند محصول مطالعات و معلومات جدید را نادیده بگیرند.

مشکلات اقتصادی و شغلی

بدون تردید مسئله اقتصاد یکی از معضلات مهم جوامع فعلی به شمار می‌آید که با توجه به بعضی از عاداتها و رسم‌ها از یک طرف و تبلیغات رسانه‌ها و نزدیک شدن فاصله‌های مکانی از طرف دیگر، توقعات بی‌شمار و بی‌جا و خواسته‌های متعددی در قشر جوان به وجود آورده است.

اعتیاد به مواد مخدر

از جمله اهداف عمده هر جامعه پرورش انسانهایی است که علاوه بر برخورداری از سلامت جسمی، از سلامت روحی و روانی نیز برخوردار باشند. عمده ترین مسائلی که از دیر باز مورد نظر متخصصین امور نوجوانان و جوانان و خصوصاً "قشر دانش آموز بوده است تحویل افرادی

به جامعه بوده است که از هر حیث و نظر پاک و آینده سازانی بدور از هر گونه آلودگی باشند. از طرفی از آنجا که بسیاری از افراد به علت وفور معضلات در جوامع مختلف از این موارد نمی توانند دور باشند آرام آرام با مساعد شدن زمینه به سمت معضلات کشیده می شوند. یکی از این معضلات که عصر حاضر نیز به این نام شناخته شده است گرایش افراد نوجوان و جوان به مواد مخدر است.

پرخاشگری و خشونت

پرخاشگری و خشونت امروزه به عنوان یکی از رایج ترین معضلات و مشکلات رفتاری جوانان است. به گفته کارشناسان، پرخاشگری رفتاری است که به قصد صدمه رساندن جسمی، زبانی یا به قصد نابود کردن دارایی های افراد صورت می گیرد. به طور عمده این پرخاشگری های کوچک، عامل درگیری و منازعات بزرگ می شود که نتیجه آن ارتکاب جرم است. آخرین بررسی ها در کشور نشان می دهد که به طور کلی عوامل متعددی از جمله خانواده، مدرسه، گروه همسالان و رسانه های جمعی در بروز پرخاشگری و خشونت جوانان مؤثر هستند.

واگذاری مسئولیت ها به جوانان

یکی از معضلات و مشکلات جوانان این است که به آنان بهاء داده نمی شود. پیامبر اکرم (ص) از جوانان برای مسئولیت های اجتماعی استفاده می کرد و در جنگ ها و کارهای آموزشی، از نظریات جوانان بهره می جست، هر چند بعد از مشورت، خود تصمیم می گرفت. نخستین معلّم قرآن را که به مدینه فرستاد جوانی به نام مصعب بن عمیر بود که از خانواده اشراف قریش، ولی جوانی وارسته و پاک باخته بود. او به هنگام رسیدن به مدینه «مکتب قرآن» تأسیس کرد و مردم مدینه را با قرآن آشنا ساخت. پیامبر دیدگاه جوانان را در جنگ احد، درباره جنگ و دفاع در خارج از شهر مدینه می پذیرد و در واپسین روزهای زندگانی، اسامه فرزند زید را که هیجده بهار از عمر او می گذشت، به فرماندهی ارتش اسلام منصوب می کند که بالشکر روم (بزرگ ترین دنیای آن زمان) وارد جنگ شوند و سرپیچی از دستورهای او را مستحق لعن و نفرین می داند. پس خانواده ها و مسئولان امروزی کشور ما باید این رفتار

پیامبر را الگو قرار داده و به جوانان مسئولیت‌هایی بدهند هرچند کوچک باشد. این خود باعث می‌شود تا جوان خود را بزرگ بداند و این مشکل را احساس نکند.

راه حل این مشکلات در چیست؟

این مشکلات متعدد راه حل‌هایی بسیار و متفکرانه نیاز دارد در اینجا به برخی از این راه حل‌ها اشاره می‌کنیم.

(۱) شناخت شخصیت نوجوان

جوان یک شخصیت پیچیده و حساس دارد پس باید در شناخت شخصیت او نهایت دقت را انجام داد تا جوان از والدین نا امید نشود. در جامعه نیز این گونه است. مسئولان باید از رفتار و ارزش‌ها و شخصیت پیچیده جوان آگاهی کامل داشته باشند تا بتوانند به آنان کمک کرده و مشکلی در جامعه برایشان پیش نیاید. والدین با شناخت ویژگی‌های دوره جوانی بسیاری از رفتارهای ناخوشایند آنان را غیرطبیعی می‌پندارند که موجب بروز عکس‌العمل می‌شود و به تیرگی روابط با جوان می‌انجامد.

(۲) ایفای نقش راهنمایی به جای دستوری

در برخورد با مسائل جوان باید از خودش کمک بگیریم تا این واقعیت را بداند که نخستین مسئول حل مشکل او، خودش است و برای حل آن باید اقدام نماید و والدین فقط وظیفه‌ی راهنمایی او را دارند که از عواقب تصمیم خودش مطلع شود.

(۳) آموزش

مهم‌ترین دلیل ترس و اضطراب از هر موضوعی جهل و ناآگاهی نسبت به آن موضوع می‌باشد که ضروری است برای کاهش ترس و اضطراب‌های جوانی آموزش‌های لازم در مورد بلوغ، دوست‌یابی، حل مسأله، گذراندن اوقات فراغت، برنامه‌ریزی درسی و مواردی از این قبیل به جوان آموزش داده شود؛ زیرا این کار به حل مشکلات وی کمک می‌کند.

(۴) برقراری رابطه دوستانه و عاقلانه والدین

جوان همیشه به یک پشتیبان نیاز دارد تا بتواند با او درد دل‌هایش را بگوید و این پشتیبان کسانی بهتر از والدین نیستند. این پشتیبانی فقط با ایجاد رابطه دوستانه و عاقلانه بدست می‌آید.

جوان نیاز به ارتباط با والدین دارد تا بتواند در حل مشکلات از آنان مشورت گیرد نه اینکه از پدر و مادر خویش بترسد و نتواند مشکلاتش را با آنان مطرح کند. وظیفه والدین این است که باید با مراقبت دوستانه و عاقلانه خود احساس ایمنی و اطمینان را در وجود جوان ایجاد کنند. تا جوان با آنان راحت باشد و احساس تنهایی نکند.

۵) اعتماد سازی

باید بیاموزیم که چگونه حس اعتماد جوان را نسبت به خودمان جلب و جذب کنیم، چنانچه اعتماد میان جوان و والدین کم رنگ شود او برای حل مسائل خود به دیگران مراجعه می کند. این رابطه سرد خود نیز یک مشکل بسیار بزرگ را برای جوان ایجاد می کند. در جامعه نیز باید به جوان و نوجوان اعتماد کرد و به آنان مسئولیت‌هایی داد تا آنان فکر نکنند که مورد اعتماد نیستند.

۶) ارتباط کلامی مقدمه ارتباط عاطفی

والدین با تنظیم ساعات کار خود و بسترسازی مناسب در منزل بایستی فرصت کافی برای «ارتباط‌های کلامی» با اعضای خانواده به ویژه جوان را فراهم کنند چرا که ارتباط کلامی خود مقدمه «ارتباط عاطفی» است که جوان سخت به آن نیازمند است.

۷) تاکید بر محبت و پرهیز از خشونت

ارتباط با جوان اگر بر اساس عشق و علاقه و صمیمیت استوار باشد اعتماد به نفس را در او تأمین و تضمین می نماید و اگر با فشار و خشونت همراه باشد ممکن است موجب اختلال عصبی و دشواری‌های روانی در او شود. مسئولان جامعه نیز نباید با جوان به خشونت رفتار کنند زیرا او یک شخصیت حساس دارد و زود ناراحت و نگران می شود.

۸) الگوهای رفتاری والدین

جوان علاقمند است که والدین دارای شخصیتی مستحکم و با ثبات و پایدار باشند چون به اتکاء شخصیت و همانند سازی آنان نیازمند است و توجه والدین به الگوهای رفتاری خود مورد تاکید است.

۹) پرهیز از مناقشات خانوادگی

خانه بایستی محل آرامش و امن و مستحکمی برای اعضاء خانواده به ویژه جوان باشد و مناقشات و جرو بحث‌ها و دعوای علنی والدین به آن لطمه نزنند و بهانه گریز جوان از خانواده را فراهم نیاورد.

۱۰) گوش دادن

با جوان باید صحبت کرد و به سخنان او با علاقه گوش فرا داد و باید این اصل مهم را بدانیم که خوب گوش کردن به حرف‌های جوان رمز ارتباط مؤثر با اوست.

۱۱) تکیه بر نقاط قوت

با مشاهده‌ی برخی ضعف‌ها، جوان را تحقیر و سرزنش و یا با دیگران مقایسه‌اش نکنیم بلکه بیشتر سعی نمائیم برای از بین بردن ضعف‌هایش قوتش را تجلی بخشیم.

۱۲) انتظار به اندازه

با کسب شناخت همه جانبه از جوان به اندازه‌ی توان و ظرفیت وجودیش از وی انتظار داشته باشیم؛ زیرا انتظار بیش از حد از باعث بزرگ فرض کردن وی می‌شود و اگر نتواند آنها را برآورده کند دچار شکست روحی می‌شود.

۱۳) اجازه خطا کردن

جوان بایستی بیاموزد که از مشکلات گریزان نباشد بلکه برای حل مشکلاتش به دنبال کشف راه حل باشد و این زمانی است که اجازه خطا کردن را به او بدهیم تا از خطا کردن احساس گناه نکند و بتواند فرصت یافتن راه حل را بیابد.